

La UdL, en la lluita de l'OMS contra la Leishmaniosi visceral

Participa en un projecte de cooperació a Uganda per erradicar la malaltia parasitària

Personal investigador de la Universitat de Lleida (UdL) participa en un projecte de cooperació a la República d'Uganda que té com a objectiu combatre la [Leishmaniosi visceral](#) [

Posant trampes sobre el terreny / Foto: Diana Gassó (UdL)

<https://www.paho.org/es/temas/leishmaniasis/leishmaniasis-visceral>] (LV), una malaltia parasitària que registra entre 29.400 i 56.700 casos anuals a l'Àfrica Oriental i que, si no es tracta, pot provocar la mort en més del 90% dels casos, especialment en infants. El projecte, amb finançament entre altres de la Unitat de Cooperació i Sostenibilitat de la UdL, compta amb les Universitats de Makerere (Uganda), Barcelona, Autònoma de Barcelona i Autònoma de Madrid, així com l'Associació Andorrana de Cooperació Veterinària a l'Àfrica de l'Est Daktari. L'Organització Mundial de la Salut (OMS) té com a [objectiu](#) [

<https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/leishmaniasis>] pel 2030 reduir la mortalitat de la LV a menys de l'1% en 64 dels països endèmics. A Kenya s'estan plantejant declarar-la [pandèmia](#) [

<https://www.capitalfm.co.ke/news/2025/03/death-toll-from-the-kal-azar-disease-in-wajir-hits-20/>].

La Leishmaniosi és la segona malaltia parasitària més prevalent després de la malària. La transmeten uns insectes anomenats [flebotoms](#) [<https://ca.wikipedia.org/wiki/Flebotomins>] al xuclar la sang de mamífers infectats per protozous paràsits del gènere *Leishmania* [<https://ca.wikipedia.org/wiki/Leishm%C3%A0nia>]. Actualment es coneixen 22 espècies de Leishmània que són patogèniques pels humans. La visceral, present a 80 països, també és coneguda com *Kala-Azar*, un terme hindú que significa "febre negra". El cicle epidemiològic pot ser antroponòtic (transmissió entre humans) o zoonòtic (entre animals i humans). En aquest segon cas, altres mamífers agafen el rol de reservori i dificulten el control de la malaltia.

"Tot i que la Leishmaniosi visceral és tradicionalment considerada antroponòtica, causada per *Leishmania donovani* [https://ca.wikipedia.org/wiki/Leishmania_donovani] i transmesa pel *Phlebotomus martini* [<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23427673/>], se sospita que altres animals, com els rosegadors, també poden actuar com a reservoris dels paràsits", explica la professora del departament de Ciència Animal de la UdL Diana Gassó. L'estudi determinarà les espècies de flebotoms presents a la zona, el seu règim alimentari i la presència d'ADN de Leishmània en les femelles capturades. "La comprensió detallada dels hàbits alimentaris i del comportament dels insectes ens pot ajudar a esbrinar el possible reservori no humà", afegeix la investigadora.

[Un primer treball](#) [

<https://tdr.who.int/activities/strengthening-surveillance-of-leishmaniasis-in-uganda-and-kenya-through-a-collabora>

] finançat per l'OMS, on estudiantat de la UdL (de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agroalimentària i Forestal i de Veterinària) va recollir i processar mostres biològiques, es va centrar en el rol dels gossos com a reservoris de la malaltia. En aquest segon projecte, l'equip ha estat tres setmanes capturant flebòtoms a la regió de Karamoja, al nord-est del país; una de les més vulnerables del país, situada a la frontera amb Sudan del Sud i Kenya. "El seu aïllament geogràfic i econòmic, agreujat per la manca d'infraestructures, els conflictes interètnics i les condicions climàtiques adverses, dificulta la implementació de mesures sanitàries efectives", destaca Gassó. La LV afecta principalment les comunitats pastorals i nòmades, tant ugandeses (Karamojong) com kenyanes (Pokot i Turkana), que es desplacen a la zona en cerca d'aigua i pastures per al bestiar.

Per fer les captures, han utilitzat tres mètodes: trampes de llum tipus CDC (Center of Disease Control, Atlanta, USA), trampes de llum casolanes i de baix cost (DIY Flebocollect) i trampes adhesives impregnades amb oli de ricí. De fet, un dels objectius del projecte és facilitar a la població ugandesa la construcció de trampes amb materials reciclats i recursos assumibles, que reforçarien altres mesures de protecció com l'ús de mosquiteres. Aquest projecte de cooperació també preveu impartir diferents cursos amb la informació generada per als veterinaris i metges locals, així com a la Universitat de Makerere i la xarxa Africa One Health University Network (AFROHUN). "L'OMS vol que continuem amb el mostreig al nord i amb la formació a les comunitats sobre la malaltia, ja que molta gent mor per desconexença", conclou Diana Gassó.

M É S

I N F O R M A C I Ó :

Manual de l'OMS sobre la Leishmaniosi [<https://www.who.int/publications/i/item/9789240060340>]